

HAVNIN og vit

Ólavssøkjardag 1947 á fundi Føroya
Ungmannafelags helt SVERRI
DAHL hesa røðu:

Tað var ein dagin vit skiftu orð um víðurskiptini her í Havn, og eg grámi meg um hvussu nógv, ið fór og fór illa, at maður segði: «Hatta er bara romantikkur, menniskjan livir ikki av romantikki.»

Jú, er tað at kenna seg heima á einum staði og vera góður við henda bústað og vera glaður uppi í teimum eyðkennum, sum náttúran hevur givið hesum staði, so er tað lítið, sum er menniskjuni meira tørviligt at liva av enn hesin romantikkur.

Menniskjan livir harimóti ikki av betonvegum og betonveggjum, hon vinnur sær pening av hesum, men hon kann, ið hvussu er, doyggja av tí.

Hetta hava menn verið varir við í øllum londum, so hvørt sum býir teirra vuxu og vuxu við ongum skili, at menniskjurnar ið teimum báðu vórðu heimleysar í hesum býum og gleðleysar. Men ógviliga ilt hevur verið at bota um, tá skaðin fyrst var hendur.

Her heima hjá okkum áttu vit at kunnað sloppið undan hesum vanda, av tí, at tann nýggja tíðin nú fyrstani rættiliga er komin á okkum og av tí, at vit skuldu kunnað lært av hinum, so at tann staður, sum vit búgva í ikki bert verður eitt tún, sum vit ganga á til og frá arbeiði okkara, men at hann verður ein bústaður, eitt gamalt heim, sum vit vilja fjálga um,

ti at hann hevur verið heim hjá forfedrum okkara og skal vera tað hjá børnum okkara við.

Ti var tað ein so stór gleði, tá ið vit um dagarnar fingi at vita, at Tinganes ikki heilt var gloppið okkum úr hondum, men nú aftur er vordið og vónandi allar tíðir fer at vera føroysk ogn. Hesin staður er so ómissiligur fyri Havnina og Føroyar allar, tí at har úti á nesinum varð fyrstu tíð alt land okkara skipað sum eitt rættiligt samfelag.

Ti átti eingin at kunnað gingið har úti um leiðir uttan at hann í takksemi kendi á sær, at hann steig á stað, har land handara varð skipað. Ti er eisini eftir at ynskja, at burtur úr hesum staði, við størsta skynsemi og varsemi so líandi verður gjørd ein heild, sum sigur frá, at hetta er Havnin og hidan spruttu Føroyar.

«Með lógum skal land byggja, en eigi með ólógum eyða.»

segði Úlfliótur á sinni, tá ið Altingið á Íslandi varð sett. Her úti á Tinganesi vórðu Føroyar bygdar við lógum, og her á Tinganesi tóku Føroyingar við kristnari trúgv; og av hesum tættum, lógnum og ættartokkanum, tá ið kristna áliti á livið varð tann trúður spunnin, ið eyðkendi hitt føroyska lyndið — öld eftir öld — hvørjum einstakum sjálvum aloftast óav-

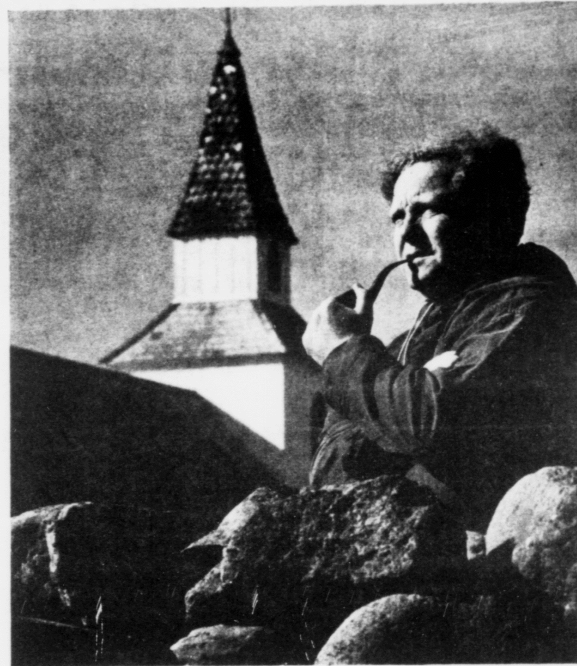
vitandi; og sum helst eisini teimum sjálvum púra óavvitandi eyðkendi Føroyingin hesa ferð, tá ið vandi var á; tí at ivaleyst mundi tað ikki bara vera peningahugurin, ið gav hesum monnum tað treysti at halda út á hav, tá ið allir aðrir lógust á landi.

Tá ið so er, og eingin, sum hugsar rættiliga um tað, kann ivast í tí, at so er, tá skilir ein og hvør hvønn ómetaligan tydning ein soverðin staður hevur, sum á hvørjum degi minnir teg á, hvadan tú ert komin og hvort tú i dag ert tann, sum tú ert.

Tað er eyðvitað, at arbeiði og arbeiðshøguleikar krevja sít, at akvegir og bryggjur mega verða gjørdar so hentar og so góðar, sum til ber; men tað er meira enn hættisligt í gáloyni at forkoma plássum ella lutum, annaðhvørt teir eru úr mannahond ella av náttúruni, tá ið hesi pláss og hesir lutir hava skipað og eru við til at skapa ein part í fólksins lyndi, annaðhvørt tí at fólksins søga livir í teimum ella tí at náttúran talar gjøgnum tey.

Trúgva tit, at Fraklendingar ella Parísbúgvar av tí, at fløkja er komin í aksturin hjá teimum, fara at bróta vegg gjøgnum Louvre ella tekja Seine av?

Vit eiga einki Louvre, men vit eiga Havnar — hon er Havnin, — og vit eiga trú, ið bart seg hava fram ímóti øll-

um veðri at standa nøkur fram við ánni og á tí einasta torgseitinum, ið vakurt er í hesum staði — tey eru Havnin.

Tað má bera til hjá teimum, sum ráða yvir tí, sum býinum víðkemur, at fáa til lagaligan akstur aftur og fram í hesum staði uttan at sora og forkoma tí sinduri, sum her er, — gjørt av einstaklingum í kærleika og í arbeiðssemi, og sum hevur gleitt alt tað fólkið, her býr, og hevur gleitt og stórliga undrað alt fólkið, ið higir kom at vitja.

Tað er mangt skeivt atborið í Havnini longu, men tað er eingin hjálp ella dugur í tí at gera ilt verri.

Vit liva av romantikki, vit liva ikki bara av tí, at fyra lastvagnar kunna koyra her

lið um lið.

Verður vakurleikin, verður søgan, verður gleðin dripin, liva vit ikki betur av eitt sindur makligari akstri, men tá er deyðin í durunum.

Havnin hevur mangar ferðir sýnt góðan hug til at friðka um staðin, við smáum blómufloetum, og við at um sita t.d. Niels Finsens minnisstað, og hevur sýnt hug at friða og friðka um hús og stöð t.d. gamla kirkjugarðin úti á Reyni, alt hetta, ið eigur part í staðsins andliti; og tað eiga teir ráðandi stóra tøkk fyrir.

Men eisini í hesum eigur at vera farið at við stórum skynsemi; tí at tað, ið hevur tydning eru ikki bara blómufloetar — so fagrir teir eru — men eisini og ikki minst eru tað

tey stöð, ið tala til okkara, og sum eiga kanska nógv meira enn vit sjálv vita av í okkum sjálvum.

Trúskapur og vakurleiki og gleði hoyra saman; unna vit teimum, ið vaksa upp, góða og dygga gleði, tá man mangt, ið sýnist hættisligt, fara at fána burtur mest sum av sær sjálvum. Tí sum tað stendur í kvæðinum Jóannes bóndi var vanur at taka til:

Guð gleðir hann, ið glaður er, hann er Guði kær! Hann hevur ikki illan hug, meðan hans hjarta lær.

Framhald av síðu 9

einki ólógligt er gjørt við at geva Sparikassanum byggiloyvi. — Men eg haldi, at okkara býráð átti at havt ein býarvarðveitingarpolitik, sum má forðaði fyrir, at slíkar gotumyndir sum tann við Tinghúsvegin hvørva. Slíkan politik hevur býráðið ikki í dag, tianverri.

Simun Arge, nevndarlimur í Forngrípafelagnum visur í hesum viðfangi á, at vit áttu at havt lært av gjørdum mistøkum. — Hann visir her til Olastovu á Kongabrunni. Tað eru nógv ár síðani, at tað umhvørvið bleiv broytt, soleiðis at vit í dag hava eini aldargomul hús standandi kroyst millum betonghús.

— Vit áttu at tikið við læru av gerðum, sum gjørdar eru fyrr — og sum vit í dag uppfata sum mistøk. Her við Tinghúsvegin hava vit eina heild, sum

tað enn ber til at varðveita. Henda heildin er tann fyrsta skipaða byggingin í Havn yvirhøvur, og tað áhugaverda er so eisini, at hesir bygningarnir eru kelda til okkara byggisögu.

Hetta eru hús, sum skiparar og keypmenn bygdu á sinni og sum tí eru eitt sermerki frá eini farnari tíð.

Simun Arge heldur ikki, at vit eiga at varðveita fyrir einhvønn pris. Tað mugu vit meta um í hvørjum einstøkum føri. Men, tá talan er um byggingina við Tinghúsvegin, er hann ikki í iva. Hon er so avgjørt verd at varðveita til eftirtíðina.

Varðveitingar-politikur

Upp á fyrispurning um býráðið í Havn yvirhøvur hevur nakran varðveitingarpolitik, sigur Simun

Arge, at tað setir hann eitt stórt spurnartekin við.

— Forngrípafelagið hevur víst býráðnum á fleiri øki í Havnini, sum eru verd at varðveita og biðið býráðið um at gera serstakar byggisamtýktir fyrir hesi øki. Vit frætta einki aftur og siggja, at býráðið fylgir hesum ikki upp. Eisini hevur Formninnisnevndin mælt býráðnum til at varðveita slíkt øki. Simun Arge visir í hesum viðfangi á bygningarnar í Tinganesi. Fyri nokrum árum síðani varð ein serstøk byggisamtýkt gjørd fyrir Tinganes, men tað visir seg, at hon verður ikki fylgd.

— Í sambandi við hesa serstøku byggisamtýktina varð eisini avgjørt at seta eitt byggiráð við umboðum fyrir teir ymsu partarnar, so sum kommununa, antikvarisku myndugleikarnar o.a. Hetta ráð skuldi so víðgera og taka

stöðu til tær umsóknir, sum vóru um umbygging, endurbygging og umvæling av bygningunum í Tinganesi.

Tað ráðið er ongantið valt — við tí úrsliti, at umsóknir frá fólki í Tinganesi um umbygging og umvælingar bert verða viðgjørdar av sjálvari kommununi og sum vanlig byggimál.

Tvs. at eitt nú tann antikvariski myndugleikin, sum skuldi vera við til at víðgera hesi byggiloyvi, er hildin uttanfyri higtartil. Hetta var so ikki tað, sum ætlanin var við byggisamtýktini og varðveitingini av tí gamla Tinganesi, og úrslitið verður so hareftir, sigur Simun Arge.

jan

§ 26 í ferðslulógini sigur m.a.:

**Kemur tú uppi
ferðsluóhapp
hevur tú skyldu at:**

- § — veita meiddum hjálpi
- § — boða lögregluni frá ferðsluóhappinum
- § — taka lut í tiltøkum sum tryggja ferðsluna
- § — fáa ferðslutalvur og aðra merking í rættlag aftur

Hesar skyldur hava bæði sek og ósek.

RÁÐID FYRI FERÐSLUTRYGD

